

Фабрика за чоколади, вафли и бонбони

**ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТЕЊЕТО НА СЛУЖБАТА ЗА ВНАТРЕШНА
РЕВИЗИЈА**

За период 01.01-31.12.2023 година

2024 година
Служба за внатрешна ревизија

Содржина:

Вовед.....	3
Делокруг и цели на ревизијата.....	3
Опис на извршените ревизии.....	4
Модул за планирање и буџетирање.....	5
Модул за финансии, сметководство.....	6
Благајничко работење.....	7
Модул за следење и евиденција на основни средства.....	7
Модул за набава.....	8
Управување со залихи.....	9
Модул за продажба.....	10
Модул за производство.....	11
Реализација на поставените цели според годишниот план на Службата за внатрешна ревизија.....	11
Годишен план за 2024 година.....	12

Вовед

Службата за внатрешна ревизија е независен дел во организациската поставеност на друштвото. Нејзина задача е да обезбеди објективна и независна оценка на субјектот дали доследно се применуваат процедурите, регулативата и стандардите, усогласеноста со постапките, дали средствата за работа се користат ефикасно, ефективно и економично и дали се остваруваат поставените цели на компанијата.

Вршењето на внатрешната ревизија е во согласност со барањата на Закон за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18 и 120/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 290/20).

Врз основа на членот 415-в од Законот за трговските друштва, Службата за внатрешна ревизија на АД ЕВРОПА Скопје е должна за своето работење да изработи полугодишен и годишен извештај и да ги достави до органот на управување.

Службата за внатрешна ревизија ги спроведува своите активности во согласност со принципите и стандардите за внатрешна ревизија и политиката и процедурите за работење на службата.

1. Делокруг и цели на ревизијата

Делокруг на внатрешната ревизија се позначајните сегменти од работењето на друштвото предвидени со Годишниот план за ревизија, случајно воочена потреба од страна на ревизорот за контрола на настан или трошок, по налог на орган на управување или одговорен раководител.

Целта на Службата за внатрешна ревизија е редовна ревизија на законитоста и ажурноста на друштвото, спроведување на процедурите за работа во ревидираните процеси за да се добие разумно уверување дека соодветниот сектор или служба работните процеси ги извршува во согласност со пишаните процедури, интерните акти и законската регулатива.

Ревизорските техники коишто беа употребувани во текот на ревизијата се следниве: статистичка контрола и метод на статистички примерок или целосна контрола, набљудување на процесите, непосреден увид во изворната документација и извештајни форми од информатичкиот систем, интервју на непосредни извршители, раководители на сектори итн.

2. Опис на извршените ревизии

Во 2023 година Службата за внатрешна ревизија вршеше ревизорски активности во согласност со активностите предвидени во Годишниот план за внатрешна ревизија за 2023 година.

Во годишниот извештај на Службата за внатрешна ревизија за период од јануари до декември 2023 година се презентирани активностите на службата, предвидени во усвоениот План за внатрешна ревизија за 2023 година.

Предмет на ревизија	Опис на ревизијата	Период
Годишен извештај за внатрешна ревизија за 2022 г		јануари
Имплементација на нов софтвер	Модул за планирање и буџетирање	февруари/ март
	Модул за финансии, сметководство, благајна	март/април
	Модул за набава	мај/јуни
	Управување со залихи	
	Модул за следење и евиденција на основни средства	јуни
Извештај за внатрешна ревизија за 01-06 2023 г		јули
Годишен одмор		август
Имплементација на нов софтвер	Модул за продажба	септември/октомври
	Модул за производство	октомври/ноември
Годишен план за внатрешна ревизија 2024 г		декември

Во јануари 2023 година од страна на Службата за внатрешна ревизија изготвен беше Годишниот извештај за внатрешна ревизија за 2022 година кој беше доставен до Генералниот директор и доставен и усвоен од Одборот на директори на АД ЕВРОПА Скопје.

2.1. Модул за планирање и буџетирање

Модулот за планирање и буџетирање беше прв изработен од страна на Infoverse. За да се тестира потребно беше од наша страна да се вчитаат сите барани податоци за овој модул. Првично беа вчитани сите ценовници со последни важечки продажни цени за сите фирми (од сектор комерција), ценовници за сировини и амбалажа (според цени за 2023 г од сектор набавка) како и цени за енергија. Понатаму како што се работеа другите модули, обврска за редовен внес и ажурирање на ценовниците го имаат секторите за набавка и комерција.

Во процесот на тестирање вчитан е планот за продажба за 2023 г по фирми и по материјали, план за трошоци развиен детално по економски единици (оваа поделба на трошоци ќе се прави уште при самото книжење на фактурата и ќе придонесе за поправилна распределба на трошоците по единица производ). Вчитани беа сите полупроизводи според постоечки рецептури како и калкулации за готов производ. Исто така беа вчитани месечни планови за тестирање. Понатаму вчитани се планови за 2024 г, за продажба и финансии, како и планирани ценовници за 2024 г.

Основа за сите пресметки и симулации на овој модул е количинскиот план по производ. На база на овој план ќе се распоредуваат општите трошоци во калкулациите за цени на чинење на производите. Исто така можат да се симулираат профитабилност по производ, купувач и на ниво на компанија, приходи од продажба, трошоци, односно ќе биде основа за симулирање на биланси на успех.

Цената на чинење ќе се состои од деловите: cost price 1 (сировини и амбалажа), cost price 2 (енергија и директна работна рака), cost price 3 (општи трошоци кои треба да влезат во производна цена по која се води залиха), cost price 4 (останати општи трошоци).

Дополнително е направен и дел за внес на договори за продажба, односно услови од договори за продажба како квалитативен, дистрибутивен рабат, бонуси, маркетинг од каде што ќе се распределуваат трошоците за маркетинг во калкулациите за цени на чинење.

Количинските планови по фирми, по производ даваат можност кај секоја фирма, да се пресметуваат цени на чинење и има можност да се симулира ако се зголеми продажба да паднат трошоците по единица производ.

Кај делот планирање се вчитани сите потребни податоци, но за да се дојде до цените на чинење по единица производ потребно е активен и паралелен внес на податоци во сите останати модули како што е евиденција на сите влезни фактури за сировини, амбалажа и сите останати трошоци и целосен внес на производните записи во модулот за производство.

Придобивките во модулот за планирање се следни: можност за брзо ажурирање ценовници за набавка и продажба, изработка на различни сценарија со различни количински планови за различни фирми, различни комбинации на продажби,

различни цени на било кој инпут, материјали, енергија итн и брзо добивање на податоци за ефект на приходи, трошоци и маржа. Побрзо идентификување и анализирање на промените. Цени на чинење според внес на потрошок од производство како што настанува и распоред на трошоци по количинска продажба за секоја фирма.

Основениот модел за планирање и буџетирање потребно е да има повеќе можности за избор при распределба на трошоците за пресметка на полна цена на чинење според барањата на пазарот за што се направени опции за различна распределба на трошоците со избор на алатки кои се овозможени и се во функција.

Алатките ќе овозможат симулации на повеќе планови за продажба со разни комбинации во распределувањето на трошоците, но ќе биде избран за работа само еден план кој ќе биде најповолен за да се постигне поголема продажба и највисока профитабилност.

Врз основа на овие модели, ќе се избира најсоодветниот модел според кој ќе се пресметуваат полните цени на чинење при продажбата во документ калкулација и ќе биде искажана профитната маржа.

Со овие дополнителни алатки ќе имаме слобода во менаџирањето со распределбата на трошоците, врз основа на кои ќе има можност да се носат навремени менаџерски одлуки за остварување на планот, поголема продажба со покривање на сите трошоци од работењето и позитивна маржа кај сите производи или најголемиот број на производи.

2.2. Модул за финансии и сметководство

Во овој модул освен финансии и сметководство, развиен е и делот за благајничко работење (денарски и девизни благајни). Во новиот софтвер книжењето на документите е автоматско по однапред сетирани контирања. Исто така овозможено е автоматско преземање на извештаи од банка (изводи) и царински декларации.

Во делот на влезни фактури за трошоци за фискален месечен период, налогот го креира самиот програм во зависност од датумот на документи и на тој начин ги поврзува документите во ист налог според датум (што е различно од стариот софтвер каде што налогот го креираше лицето што книжи и по негов избор ставаше документи и не беа сите со ист датум). Во однос на контирањето контата се поставени однапред, книжења се врзани со економски единици и со искажување на ДДВ со општа или повластена стапка или без ДДВ.

Банкарските изводи се превземаат од банките во txt формат, се вчитуваат во софтверот, а понатаму се контролираат од страна на лицето што ја врши секојдневната евиденција. Во посебен дел се вчитуваат дневните промети од пост терминали, кои се превземаат во ексел формат од банка, се контролираат и на тој начин во финансов налог се евидентира прометот на жиро сметката по ден. За да функционира автоматското превземање на документи, документот мора технички целосно да

кореспондира со поставениот софтвер, што не е секогаш случај. Заради ова има можност за рачна корекција на податоците или целосно рачно да се внесуваат изводите.

Девизните изводи се опфатени во модулот за финансии и сетирани во форма како што се предвидени главните документи за девизни плаќања (налог 1450) и девизни приливи (налог 743) и со едноставен внес на податоци се генерира документ кој се испраќа за реализација во банка.

Со затварање на завршната сметка за 2023 година во модулот финансии се префрлија почетните состојби на средствата, обврските и капиталот и се продолжува со паралелен внес на настаните и во двата система.

2.3. Благајничко работење (Модул за денарски и девизни благајни)

Изработен е и делот за евиденција на благајнички извештаи каде што се внесува дневниот промет на денарска и девизна благајна. Зададени се контирања на ставките во касовиот извештај и во посебен налог се евидентираат трошоците настанати преку благајничкото работење. Досега целата документација е евидентирана паралелно како во стариот систем од 01.01.2023.

Модулот за финансии ги обединува сите модули. Модулот за финансии се заокружува со пренос на бруто билансот по завршна сметка за годината 2023 од стариот во новиот систем. На тој начин се добиваат почетните состојби по конта материјално и финансво. Понатаму треба да се продолжи со редовен внес на податоци од тековната 2024 година. Сите неправилности и аномалии кои се јавуваат при внес на податоци се отстрануваат и надминуваат во соработка со тимот на Infoverse.

2.4. Модул за следење и евиденција на основни средства

Овој модул е осмислен за евиденција на набавка и продажба на основни средства, пресметка на амортизација, промена на вредност, отпис на средства, автоматско книжење и пресметки во финансии.

Состојбата на основните средства констатирана на 31.12.2022 година е внесена како почетна состојба за сите основни средства во софтверот на Infoverse и опфатени се набавните вредности, акумулирана амортизација, сегашна вредност на средствата.

Во тековното работење во новиот софтвер евидентирани се сите фактури за набавка на нови основни средства за 2023 година. Тестирана е пресметка на месечна амортизација и за истата е зададено книжење во финансов налог.

Продажбата на основните средства, ќе се врши со изработка на излезна фактура од модулот за основни средства и истата ќе биде евидентирана во финансов налог со

соодветни однапред зададени книжења. Досега оваа опција во стариот систем не ја имавме и изработката на фактура се правеше во MS word. Додека отписите на основните средства како стари и неактивни и дадени како предлог за расход дополнително ќе се сетираат со конкретни настани.

Конечната пресметка на амортизација за 2023 година која е пресметана во стариот систем е префрлена како почетна состојба за секое основно средство во модулот за основни средства. Понатаму ќе се продолжи со тековна евиденција на основните средства.

2.5. Модул за набава

Во модулот за набава опфатени се сите фази од барање на понуда, преку нарачка до прием и влезна фактура. Имплементирањето на новиот софтвер побара организациски промени во магацинското работење односно поделба на магацините по локации што е и реализирано.

Приемот на материјалите во магацините се врши со мобилен уред од страна на магационерот при што се генерира SSCC код за материјалот што се прима, во кој се содржат сите основни податоци кои го дефинираат материјалот (шифра, добавувач, локација). Потоа следува поврзување на мобилната количинска приемница со документ приемница во која секторот набава внесува цени за материјалите што се примени.

Овој систем на примање на материјали не го имавме досега и е воведен за прв пат во фабриката преку овој софтвер. Придобивката од ваквиот начин на евиденција на набавените материјали е следливост за движење на истите низ производниот процес па се до краен купувач.

Потоа во сектор за финансии следува изработка на калкулација на набавна цена на материјалите без оглед дали е од домашен добавувач или од увоз, односно влезната фактура за примената роба ја поврзува со приемницата претходно подготвена од магационерот и искомролирана и дополнета од набава. За материјалите што се увезуваат од странски пазар се додаваат трошоците по основ на увоз (превоз, складишнина, царински трошоци). Со тоа се завршува процесот на прием на материјалите количински и вредносно и се евидентираат во финансиски налог, а материјалот добива состојба на залиха. Досега на овој начин се работат само суровини и амбалажа.

Потрошокот на материјалите на залиха се евидентира преку документот спроводница кон погоните за производство на која и претходи барање за материјал за потребите на производството од главен магацин. Со потврдување на бараните количини се задолжуваат погоните со материјалите преку документот спроводница.

Освен приемните документи постојат и повратница од погон кон магацин и повратница кон добавувач.

Исто така новиот систем овозможува хемиските анализи од лабораторија да се евидентираат во самиот систем и комуникација помеѓу секторите оди побрзо, а и следливоста на материјалите од прием до купувач преку SSCC кодот која ни е многу важна за IFS стандардот е овозможена и е лесно достапна.

Во новиот софтвер отворена е нова економска единица погон за мелење шеќер која се наметна заради отежнато следење на полупроизводот мелен шеќер кој е основна состојка во составниците на производите. Млинот во досегашното работење беше во рамки на погонот за брашно – кондиторски производи и ги опслужуваше сите останати погони кои користат мелен шеќер без интерно задолжување. Новото софтверско решение овозможува следење на преработката од состојка кристал шеќер во полупроизвод мелен шеќер и негово трошење кон погоните на база на нивно претходно барање за задолжување. Евидентирањето на произведениот полупроизвод мелен шеќер е на база на фактичко мерење на количината добиена со мелење. За разлика од стариот софтвер каде што оваа евиденција беше на база на зададен норматив, сега се евидентира реалната количина на сомелен шеќер во полупроизводот и точно се знае колкав растур се добива при тој процес.

Модулот за набава е целосно имплементиран и веќе вработените задолжени за магацинско работење го совладаа модулот и редовно ги работат тековните документи. Конечниот попис на материјалните залихи по магацини е направен со мобилен уред по SSCC код и усогласен со состојбата во стариот систем.

2.6. Управување со залихи

Управување со залихи овозможува материјална евиденција во сите сегменти од работењето на фабриката (набава, продажба, производство). Материјалните залихи за сировини и амбалажа се целосно програмски осмислени и сетирани и се во функција. Исто така материјалните залихи за резервни делови, ситен инвентар, сегментот декларант – печатење на етикети се програмски сетирани и се во функција. Материјалните залихи од производните процеси, недовршено производство по производни фази е целосно програмски сетирани и во функција, додека материјалната залиха на готовиот производ во магацините за готов производ наменети за големо продажба се во фаза на активен внес и тестирање. Малопродажбата сеуште е во фаза на заедничко осмислување со тимот на Infoverse.

Во врска со управувањето на залихите овозможено е усогласување на фактичката залиха со сметководствената во сите сегменти каде што е имплементирана опцијата попис. Со помошна Excel алатка се внесуваат сметководствените состојби на залихите од стариот софтвер и со споредба на тековните лагер листи од новиот систем се тестира внесот и изедначување на залихите по попис. Овозможено е и внес на

количинска фактичка залиха со мобилен уред и истото во континуитет се тестира во материјалните залихи за суровина и амбалажа.

Барањата од производните погон во магацинот за суровина да не врзуваат залиха по SSCC код туку испратницата од магацинот кон погонот во моментот на издавањето да ја празни залихата по SSCC код, на тој начин магационерот ќе евидентира издадена залиха која фактички ќе ја предаде во погон по SSCC код. Ова е карактеристично за магацинот за суровини особено за материјали кои се евидентирани на иста шифра, а се наменети за различни погони, (на пример шеќер за бонбони, шеќер за вафли со различен квалитет) а притоа треба да се запази фифо принципот за трошење на залихите. Бидејќи ова не е принцип на работа и во магацинот за амбалажа модулот за набавка се надгради со двете функции, а за ист тип на евиденција.

2.7. Модул за продажба

Модулот за продажба почна да се осмислува во периодот септември – октомври 2023 година, а се тестираше во периодот ноември 2023 година кога се постави почетната состојба на магацинот за готов производ по SSCC код усогласена со стариот систем.

При имплементацијата и активна вклученост на магационерот во приемот и издавањето на готов производ од главен магацин се наметна потреба да се направи нов модул за палетизирање и стречирање бидејќи таква фаза реално постои во тековното работење. Со тој модул се отслика издавањето на готов производ со повеќе SSCCC кодови на палета од произведен запис во еден заеднички излезен код при утовар. На наше барање со оваа можност се надгради модулот за продажба но наметна и обврска целокупниот асортиман да биде обележан со еден бар код кој треба да се внесе во шифрарникот на артикли.

Во текот на месец декември 2023 година вработените во сектор комерција паралелно работеа на излезни документи во стариот и во новиот систем со цел да се тестира целосната опфатеност на податоците, изглед на документите, процес на приоритет на издавање на документи од нарачка до мобилна испратница, испратница – фактура и калкулација. Бидејќи документот калкулација задолжително мора да ја прикаже реалната набавна цена на готовиот производ како и продажната цена на истиот, а како разлика остварената маржа сеуште сме во фаза на осмислување на приказот на документот.

Во моментот активно се работи на имплементација на модулот за малопродажба кој ќе го опфати работењето на сите малопродажни објекти на АД Европа Скопје. Основниот модел е осмислен на база на изработка на документ ПЛТ од страна на одговорните лица во продавница во статус барање за достава на роба на готов производ во продавница што е различно од стариот систем. Со потврдување на статусот на документот завршен/примен ќе биде задолжена продавницата со ПЛТ

документ. Издавањето ќе биде со бар код читач директно во сметка што исто така е напредно решение во однос на моменталното работење. Трговската стока од асортиманот вино и друг алкохол веднаш ќе се прима во продавницата врз основа на влезна фактура и испратница од добавувач и тоа само количински, а вредносно документот ќе се евидентира преку внесени ценовници на трговска стока. Во тековното работење дополнително треба да се доработат документите нивелација и преносница.

По внесот на почетните состојби во продавниците и искажувањето на пописот во магацинот за продавници по SSCC код ќе се имплементира и ќе се работи во новиот софтвер.

2.8. Модул за производство

Модулот за производство е целосно иплементиран во сите производни погони. Производните записи секојдневно се внесуваат од страна на технолозите по фази во кои точно се евидентира кој материјали се употребени врз база на претходно зададена составница со обврска да се внесуваат точно измерени количини. Целта беше на ваков начин фактички да се прикаже трошењето и евиденцијата на материјалите во производниот процес за да се надмине досегашниот проблем за отстапка на производството над 1% во однос на норматив. Во фазите се вметнаа и полупроизводите за кои претходно немаше евиденција и беа броени како состојба на попис, а на овој начин има дневна состојба на полупроизвод во погон. Дневното евидентирање на состојбите во погон наложува дневна контрола на производните записи и количински и вредносно за да се согледуваат и острануваат ако е потребно грешките што би настанале на дневно ниво, на пример состојка во рецепт без количина или цена, пропуштена евиденција на состојка во рецепта, неправилно движење на залихата или слични аномалии.

Новото софтверското решение дава можности и е напредно решение, а се прилагодува и надоградува според работењето во сите сегменти на фабриката.

9. Реализација на поставените цели според годишниот план на Службата за внатрешна ревизија

Службата за внатрешна ревизија ги реализираше ревизорските активности што беа предвидени во усвоениот Годишен план за внатрешна ревизија за 2023 година, во чија подготовка беа земени во предвид оценките за ризик и значењето на процесите што се предмет на ревизија.

Активностите што се предвидени во Годишниот план за внатрешна ревизија во целост се исполнети.

10. Годишен план за 2024 година

Во месец декември 2023 година беше изработен Годишниот план за работење на Службата за внатрешна ревизија за 2024 година кој е усвоен од страна на Одборот на директори.

Раководител на Служба за внатрешна ревизија

Најденоска Тања

